

Klauzurní práce č. 1 (118) konaná dne 8. dubna 2016

Céčka

Adam byl velmi šikovný automechanik. Proto se domluvil se svým kamarádem Bořivojem, že si spolu založí autobazar. Dohodli se, že Adam bude vozidla vykupovaná autobazarem vylepšovat, a to zejména snížením stavu ukazatele o počtu ujetých kilometrů (tzv. přetočením tachometru), a Bořivoj bude zajišťovat prodej takto „omlazených“ vozů. Zisk si pak rovnoměrně rozdělí. Aby oddělili svůj vlastní majetek od podnikání, založili dne 1. 1. 2014 za účelem prodeje jimi upravených aut společnost s ručením omezeným se sídlem v Brně, kterou v reminiscenci na své sběratelské vášně z 80. let minulého století nazvali „Céčka, s. r. o.“. Společnost byla zapsána do obchodního rejstříku dne 1. 3. 2014, přičemž jednatelé a společníci byli oba dva.

V podnikání se jim dařilo. Dne 10. 5. 2014 se Bořivojovi povedlo přes autobazar Céčka, s. r. o., prodat Drahomíře vozidlo značky Audi A3, prezentované jako původně předváděcí s nájездem pouhých 20 000 km, a to za cenu 300 000 Kč, ačkoliv věděl, že Adam tři dny předtím úpravou ukazatele počtu ujetých kilometrů u tohoto vozu upravil počet ujetých kilometrů tak, aby ukazatel vykazoval méně ujetých kilometrů; z původních ujetých 220 000 km, čemuž by odpovídala obvyklá prodejní cena vozu 100 000 Kč, jej upravil na ujetých 20 000 km.

Za týden se obdobně podařilo prodat Evženovi vylepšený Ford Mustang, a to o 150 000 Kč draž, než by byla obvyklá cena vzhledem ke skutečnému stavu nájězdu vozidla.

Pak přišla „zlatá rána“. Nejprve sehnali vrak při nehodě totálně poškozeného vozu Mercedes, Adam se svými šikovnými rukama narovnal všechny ohnuté nosníky, na vrakovišti sehnal náhradní díly, na vůz nanesl nový lak, stočil stav najetých kilometrů a vůz uvedl do pojízdňného stavu tak, že na první pohled vypadal jako velmi málo ojetý. Bořivoj jej pak v autobazaru začal prodávat za cenu 450 000 Kč, ačkoliv obvyklá cena takto renovovaného vozidla by nepřesáhla 75 000 Kč. Dne 12. 6. 2014 o tento vůz projevil zájem Filip, který však byl policistou v civilu, jenž se v autech dobře vyznal. Na vůz s autobazarem podepsal kupní smlouvu, a když mělo dojít k úhradě kupní ceny, sklapla klec a Adam s Bořivojem byli zadrženi Policií ČR.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Adama? Odůvodněte.
2. Může být právnická osoba autobazar Céčka, s.r.o., trestně odpovědný za jednání popsané v zadání, a pokud ano, jak můžeme jeho činnost trestněprávně posoudit? Odůvodněte.
3. V trestním řízení proti shora uvedeným osobám vyšlo najevo, že Adam při úpravách všech vozů využíval také sedmnáctiletého Gustava, který se tou dobou učil na mechanika v nedalekém středním odborném učilišti. Gustav byl seznámen s chodem autobazaru, o všem věděl, dělal pro Adama přípravné práce pro stočení údaje o nájězdu kilometrů, ale

- myslel si, že tzv. stáčení kilometrů je sice protiprávní, není však trestné. Jak trestněprávně posoudíme jednání Gustava? Odůvodněte.
4. Státní zástupce později zahájil trestní stíhání vůči autobazaru. Jelikož v majetku společnosti nezbyly žádné prostředky, požádala tato o bezplatnou obhajobu. K tomu předložila všechny nutné podklady osvědčující její majetkovou situaci. Dozorující státní zástupce tuto žádost usnesením zamítl s odůvodněním, že právo požádat o bezplatnou obhajobu mají pouze fyzické osoby. Byl tento postup správný? Odůvodněte.
 5. V trestním řízení proti Gustavovi, který ještě nedovršil osmnáctý rok věku, státní zástupce zahájil jednání o dohodě o vině a trestu, kterou s obviněným Gustavem následně za účasti jeho obhájce a všech poškozených sjednal ve znění, které obsahovalo všechny náležitosti uvedené v § 175a odst. 6 tr. řádu. Následně státní zástupce podal příslušnému soudu návrh na její schválení. K návrhu přiložil dohodu a další písemnosti podstatné pro rozhodnutí. Jak o návrhu na schválení dohody soud rozhodne? Odůvodněte.
 6. Při projednání obžaloby pro jednání popsané v zadání vyšlo v hlavním líčení najevo, že spoluobžalovaní takto prodali ve stejné době další dvě vozidla, kterým výrazně snížili počet najetých km, čímž jejich cenu uměle navýšili celkem o 50.000 Kč. Na návrh státního zástupce je soud v témže hlavním líčení uznal vinnými i za tato jednání. Postupoval správně? Odůvodněte.
 7. Předpokládejme, že soud prvního stupně rozhodl o Adamově jednání uvedeném v zadání odsuzujícím rozsudkem. Adam ani státní zástupce ani jiná oprávněná osoba proti tomuto rozsudku nepodali odvolání, a rozsudek tak nabyl právní moci. Následně si však Adam našel nového obhájce a na jeho radu a jeho prostřednictvím podal v zákonné lhůtě dovolání proti tomuto rozsudku, ve kterém důvodně namítal, že bylo v řízení porušeno ustanovení § 202 odst. 2 písm. a) tr. řádu (část hlavního líčení byla konána v jeho nepřítomnosti, ač nebyl řádně předvolán). Který orgán bude příslušný k rozhodnutí o dovolání a jak rozhodne? Odůvodněte.

Poznámka:

- 1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).*
- 2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).*
- 3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).*

Céčka – řešení

1. Adam se dopustil jako spolupachatel podle § 23 tr. zák. pokusu zločinu podvodu podle § 21 odst. 1, § 209 odst. 1, 4 písm. d) tr. zák., a to formou pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zák.

Adam spolu s Bořivojem v rámci jejich autobazaru Céčka, s. r. o., stáčením údajů o nájezdu kilometrů a dalšími úpravami zdánlivě omlazovali vozy, které pak při prodeji prezentovali jako velmi málo ojeté, přičemž je takto dokázali prodat za cenu v souhrnu o 350 000 Kč draž, než by byla jejich skutečná obvyklá hodnota. V případě posledního vozu prodávaného za cenu dokonce o 375 000 Kč draž, než by byla jeho obvyklá hodnota, však již k předání peněz nedošlo. Jestliže pachatel prodává motorové vozidlo, u kterého upravil sám nebo prostřednictvím jiné osoby stav ukazatele počtu kilometrů tak, aby vykazoval méně ujetých kilometrů, a v důsledku toho dojde k navýšení kupní ceny nejméně o částku 5 000 Kč, kterou kupující, aniž by o uvedené změně věděl, zaplatí, jsou naplněny znaky trestného činu podvodu podle § 209 tr. zák. (č. 14/2015 Sb. rozh. tr.). Adam se tak společně s Bořivojem dopustil jednání, které bezprostředně směřovalo k jejich obohacení tím, že uváděli jiné osoby (zákazníky autobazaru Drahomíru, Evžena a Filipa) v omyl (ohledně kvality ojetých vozů), a způsobení tak na majetku jiného (těchto zákazníků) škodu ve výši 725 000 Kč, tedy ve smyslu § 138 odst. 1 tr. zák. škody značné, přičemž k dokonání činu nedošlo. Tohoto jednání se dopustili v úmyslu trestný čin podvodu spáchat, a to v úmyslu přímém [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zák.]. Činu se dopustili společným jednáním a v úmyslu spáchat trestný čin společným jednáním, a tedy jejich jednání posoudíme jako čin spáchaný ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák. Adam a Bořivoj spáchali pokus uvedeného trestného činu ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák., neboť oba přispěli rovným dílem k uvedení zákazníků v omyl, Adam technickými úpravami, Bořivoj pak prezentací vozů při prodeji.

Oba se dopustili jednání bezprostředně směřujícího k tomu, aby sebe obohatili tím, že jiného uvedou v omyl a způsobili tak na cizím majetku značnou škodu, ale k dokonání činu nedošlo. Podvodem podle § 209 odst. 1 tr. zák. je jednání záležející v tom, že pachatel sebe obohatí tím, že uvede někoho v omyl a na cizím majetku způsobí škodu nikoliv nepatrnou. Protože oba usilovali, aby jednáním způsobili na cizím majetku škodu značnou, posoudíme jejich jednání jako pokus trestného činu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zák.

K dokonání uvedeného trestného činu ani dílem nedošlo, neboť žádný z útoků nezpůsobil škodu značnou, tedy alespoň 500 000 Kč. Při posledním útoku, díky němuž by škoda

překročila v součtu útoků škodu značnou (arg. „byť i v souhrnu“ dle § 116 tr. zák.), k předání peněz nedošlo. Jednalo se tak o pokus trestného činu (§ 21 odst. 1 tr. zák.) podvodu dle § 209 odst. 1, 4 písm. d) tr. zák. Srov. č. 36/2006 – II Sb. rozh tr., podle něhož jestliže úmysl pachatele podvodu směřoval ke způsobení značné škody na cizím majetku, pak i v případě, že skutečně vzniklá škoda přesáhla hranici škody nikoli nepatrné, ale nedosáhla značné škody (§ 138 tr. zák.), je nutno takový čin za splnění dalších podmínek posoudit podle § 21 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zák., a nikoliv jako trestný čin podvodu dílem dokonáný, dílem nedokonáný (srov. též č. 15/1996 Sb. rozh. tr.).

Adamova jednání vůči každému ze jmenovaných zákazníků byla vedena jednotlívým záměrem sebe a Bořivoje obohatit na úkor těchto zákazníků naplněním skutkové podstaty stejného trestného činu a vyznačovala se stejnorodým způsobem provedení – stočením údaje o nájezdu kilometrů u prodáváných vozidel a prezentováním vozů jako málo ojetých, přičemž jednotlivé útoky spojovala blízká souvislost časová (rozmezí jednoho až tří týdnů) i souvislost v předmětu útoku (zákazníci). Jeho (a Bořivojovo) jednání tak splňuje definiční znaky pokračování v trestném činu dle § 116 tr. zák.

Trestný čin podvodu podle § 209 odst. 1 a 4 písm. d) tr. zák. je podle § 14 odst. 3 tr. zák. zločinem, neboť se jedná o úmyslný trestný čin, na který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby 8 let.

2. Ano, právnická osoba autobazar „Céčka, s. r. o.“ nejenže může být trestně odpovědná, ale podle zadání je trestně odpovědná, a to za pokus zločinu podvodu podle § 1 odst. 2, § 7, 8 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) a § 9 odst. 1, 3 topo, § 21 odst. 1, § 209 odst. 1, 4 písm. d) tr. zák., a to formou pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zák.

Adam s Bořivojem páchali svou výše uvedenou trestnou činnost v rámci autobazaru Céčka, s.r.o., který za tím účelem založili.

Podle § 7 topo je trestný čin podvodu trestný čin, za který může být právnická osoba trestně odpovědná.

Podle § 8 odst. 1 písm. a) a c), odst. 2 písm. a) topo lze právnické osobě přičítat spáchání trestného činu uvedeného v § 7 topo, jestliže byl spáchán jejím jménem nebo v rámci její činnosti statutárním orgánem nebo tím, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jednání osoby vykonávající rozhodující vliv bylo alespoň jednou

z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby. Jelikož jak Adam, tak Bořivoj jsou jediní společníci a jednatelé autobazaru, jsou oba statutárním orgánem této společnosti s ručením omezeným (§ 194 odst. 1 zákona o obchodních korporacích). Jejich trestná činnost tak bude autobazaru přičitatelná.

Podle 9 odst. 3 topo není trestní odpovědností právnické osoby dotčena trestní odpovědnost fyzických osob uvedených v § 8 odst. 1 a trestní odpovědností těchto fyzických osob není dotčena trestní odpovědnost právnické osoby. Byl-li trestný čin spáchán společným jednáním více osob, z nichž alespoň jedna je osoba právnická, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama. Jelikož však je právnické osobě přičítáno jednání obou jejich jednatelů, nebude na rozdíl od Adama a Bořivoje její trestný čin spáchán ve spolupachatelství.

Podle § 1 odst. 2 topo nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestní zákoník. Proto ohledně pokusu, pokračování a naplnění skutkové podstaty podvodu viz odpověď na otázku č. 1.

3. Gustav se dopustil účastenství ve formě pomoci k pokusu provinění podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c), § 21 odst. 1, § 209 odst. 1, 4 písm. d) tr. zák., § 6 odst. 1 zák. mládeže, a to formou pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zák.

Gustav pomáhal přípravnými pracemi Adamovi při stáčení kilometrů později prodaných vozů. Gustav tedy úmyslně usnadňoval Adamovi a Bořivojovi páchaní trestného činu podvodu, a je tedy podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zák. pomocníkem, když trestný čin Adama a Bořivoje dospěl alespoň do stadia pokusu.

K pokračování v pokusu podvodu podle § 21 odst. 1, § 116 a 209 odst. 1 a 4 písm. d) tr. zák. viz odpověď na otázku č. 1.

Gustavovi bylo v době jeho jednání 17 let, byl tedy ve smyslu § 2 odst. 1 písm. c) zák. mládeže mladistvým, přecež se jeho trestný čin, resp. účastenství na něm, nazývá proviněním (§ 6 odst. 1 zák. mládeže).

Gustavova nevědomost o tom, že stáčení kilometrů je trestné, nebude mít na jeho trestní odpovědnost vliv. Gustav věděl, že jeho jednání je protiprávní, ustanovení § 19 tr. zák. o právním omylu se tak na něj neuplatní. Gustav přitom věděl, že jeho pomoc přispěje k uvedení zákazníků v omyl, obohacení Adama a Bořivoje a způsobení škody na majetku zákazníků. Jeho neuvědomění si trestnosti jeho činu jako účastenství na podvodu jej tak neomlouvá (ignoratio legis non excusat). I kdyby se však citované ustanovení na danou

situaci vztahovalo, muselo by se jednat o omyl neomluvitelný (§ 19 odst. 2 in fine tr. zák., arg. a contrario).

4. Postup státního zástupce nebyl správný, neboť právo požádat o bezplatnou obhajobu mají i obviněné právnické osoby podle § 1 odst. 2, § 35 odst. 1 topo a § 33 odst. 2 a 3 tr. řádu. Rozhodnout o takovém návrhu pak v přípravném řízení může jenom soudce (§ 33 odst. 2 tr. řádu). Správná odpověď vyžaduje uvést obě vady.

Předně o návrhu na bezplatnou obhajobu rozhoduje v přípravném řízení dle § 33 odst. 2 tr. řádu ve spojení s § 1 odst. 2 topo soudce, nikoliv státní zástupce. Státní zástupce měl tudíž návrh předložit k rozhodnutí soudu, nikoliv o něm sám rozhodnout.

Podle § 1 odst. 2 topo nestanoví-li tento zákon jinak, použije se v řízení proti právnické osobě trestní řád. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob upravuje pouze otázku nutné obhajoby, když ohledně ní vylučuje použití ustanovení trestního řádu (§ 35 odst. 2 tr. řádu), právo na bezplatnou obhajobu však nikterak neřeší (ani pozitivně, ani negativně). Z ustanovení § 35 odst. 1 topo ovšem vyplývá, že právnická osoba má právo na obhajobu, jejíž integrální součástí je i právo požádat o bezplatnou obhajobu dle § 33 odst. 2 a 3 tr. řádu. Soudce tak měl návrh věcně přezkoumat, posoudit, zda autobazar osvědčil, že nemá dostatek prostředků, aby hradil náklady obhajoby, a usnesením o návrhu rozhodnout.

5. Předseda senátu usnesením rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu podle § 314o odst. 1 písm. b) tr. řádu, § 63 zák. mládeže.

Podle § 63 zák. mládeže nelze v řízení ve věci mladistvého, který nedovršil 18 let věku, sjednat dohodu o vině a trestu. Pokud tedy státní zástupce dohodu s nezletilým Gustavem sjednal a navrhl soudu její schválení, byť jinak dohoda splňovala všechny náležitosti, porušil uvedené ustanovení, čímž zatížil řízení zásadní procesní vadou. Podle § 314o odst. 1 písm. b) tr. řádu předseda senátu rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady. Předseda senátu proto rozhodne podle § 314o odst. 1 písm. b) tr. řádu o odmítnutí návrhu. Podle § 119 odst. 1 tr. řádu soud rozhoduje rozsudkem, kde to zákon výslovně stanoví; v ostatních případech rozhoduje, jestliže zákon nestanoví něco jiného, usnesením. V daném případě trestní řád výslovně v § 314o odst. 2 stanoví, že soud rozhoduje usnesením, proto bude mít jeho rozhodnutí právě tuto formu.

6. Ne, soud nepostupoval správně, neboť nebyla zachována totožnost skutku a jeho postup byl v rozporu s obžalovací zásadou podle § 220 odst. 1 tr. řádu.

Soud nepostupoval správně, neboť soud může rozhodnout jen o skutku uvedeném v žalobním návrhu (§ 220 odst. 1 tr. řádu). V tomto případě se jedná o pokračování v trestném činu (§ 116 tr. zák.), kdy podle procesního práva každý dílčí útok je samostatným skutkem (§ 12 odst. 12 tr. řádu). To znamená, že je nutné, buď aby bylo zahájeno nové trestní stíhání o dvou nově zjištěných skutcích a byla pro ně podána samostatná obžaloba, anebo aby se po vrácení věci státnímu zástupci k došetření podle § 221 odst. 1 tr. řádu a zahájení trestního stíhání pro dílčí útoky, které nově vyšly najevo, vedlo společné řízení o všech zjištěných útocích pokračujícího deliktu a byla pro ně společně podána nová obžaloba. V žádném případě však soud nemohl postupovat tak, jak navrhl státní zástupce, tj. v témže hlavním líčení uznat spoluobžalované vinnými dalšími dvěma útoky pokračujícího trestného činu.

7. O Adamově dovolání bude podle § 265c tr. řádu rozhodovat Nejvyšší soud, který dovolání podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. řádu odmítne jako nepřipustné. Správná odpověď vyžaduje uvést, který orgán bude příslušný k rozhodnutí, i jak tento orgán rozhodne.

K rozhodování o dovolání je podle § 265c tr. řádu příslušný Nejvyšší soud.

Podle § 265a odst. 1 tr. řádu lze dovoláním napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. Ze zadání otázky však jednoznačně vyplývá, že Adam podal dovolání proti rozsudku, jímž soud rozhodl v prvním stupni (nebylo podáno odvolání, a rozsudek tak nabyl právní moci). Proti takovému rozhodnutí není dovolání přípustné a Nejvyšší soud jej podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. řádu odmítne, aniž by zkoumal jeho důvodnost (srov. § 265i odst. 3 tr. řádu). Otázku, zda je na místě dovolání odmítnout podle § 265i odst. 1 tr. řádu, musí dovolací soud vyřešit ještě předtím, než se začne zabývat důvodností podaného dovolání. Dovolání je nepřipustné podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. řádu tehdy, jestliže je jím napadeno jiné rozhodnutí, než které je taxativně a výslovně uvedeno v ustanovení § 265a odst. 1, 2 tr. řádu (přípustnost dovolání).